

Іванюк Ірина Володимирівна
к.пед.н., с.н.с
відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій
ІТЗН НАПН України

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ТА УЧНІВ В ОСВІТНІЙ ПОЛІТИЦІ НОРВЕГІЇ

У норвезькій навчальній програмі середньої освіти цифрові навички визначені одними з п'яти основних навичок, які має опанувати учень, разом з усним мовленням, читанням, письмом та лічбою. У навчальному плані для кожного предмету визначено яким чином учнями опановуються цифрові навички.

Починаючи з 2016-2017 навчального року, уряд Норвегії запровадив програмування як факультативний предмет у середній школі. Факультатив має на меті сприяти підвищенню компетентності програмування у школах, а також запропонувати можливості для поглибленого вивчення предмету для зацікавлених учнів. Це розглядається як пілотний проект, який триватиме три роки, оцінювання заплановано зробити у 2019 році. Однак уряд вже вирішив запровадити програмування та моделювання як факультатив з 2019 року також для вищої середньої школи.

Розглянемо, на яких документах базується сучасна освітня політика Норвегії щодо розвитку цифрової компетентності вчителів та учнів, які інституції відповідають за її впровадження на практиці.

Міністерство освіти Норвегії опублікувало «Цифрову стратегію для початкової, середньої та професійної освіти на 2017-2021 роки» [1]. Стратегія має подвійну мету, а саме: учні повинні розвивати цифрові навички, необхідні для участі в суспільстві та досягнення успіху в особистому житті, освіті та роботі, а школи повинні ефективно використовувати можливості, що надаються цифровими технологіями та ресурсами для підвищення результатів навчання учнів. Стратегія підкреслює, що цифрова компетентність передбачає не тільки навчання яким чином використовувати цифрові інструменти, а також повинна включати такі елементи, як критичне мислення, технологічне розуміння, базові та соціальні навички. Освіта відіграє важливу роль у забезпеченні того, щоб суспільство могло мати справу з розвитком цифрових технологій, які відбуваються зараз і в майбутньому. Суспільству потрібні люди з технічним розумінням, а також люди, які можуть зрозуміти наслідки нашого технологічного вибору для індивіда та суспільства.

Водночас з вищезазначеною стратегією в 2017 році, була прийнята стратегія «Освіта вчителів 2025. Національна стратегія якості та співпраці в педагогічній освіті», яка підкреслює необхідність підвищення професійної компетентності вчителів, що дозволить вчителям оцінювати та використовувати нові методи роботи та навчання, що пропонуються цифровими технологіями [2].

Норвезьким Центром ІКТ в освіті була розроблена «Робоча рамка професійної цифрової компетентності вчителів» [3], яку почали використовувати в травні 2017 року. Основною метою Рамки є створення спільної основи та термінології для опису професійної цифрової компетентності вчителів. Мета документу полягає в тому, що Рамка використовується як довідник під час розроблення відповідних початкових програм та планів з підготовки та підвищення кваліфікації вчителів національними, регіональними та місцевими органами влади, педагогічними працівниками навчальних закладів, викладачами, які займаються підготовкою майбутніх вчителів. Рамка описує компетентності, але не пропонує конкретних індикаторів, бо не призначена безпосередньо для оцінювання вчителів.

Міністерство освіти та науки Норвегії несе загальну відповідальність за управління системою освіти та впровадження національної освітньої політики. З 1 січня 2018 року Директорат з освіти та навчання та Норвезький центр ІКТ в освіті були об'єднані в нову

державну установу - Директорат. Це виконавчий орган Міністерства освіти, який відповідає за розвиток дошкільної, початкової, середньої та професійної освіти, включаючи навчальні плани та впровадження цифрових технологій на рівні навчальних закладів.

У кожному з 19-ти округів Норвегії губернатор округу представляє центральний уряд на регіональному рівні, сприяючи впровадженню національної освітньої політики в школах усіх рівнів. Муніципалітети є власниками шкіл для початкових і середніх шкіл, тоді як округи відповідають за вищі середні школи. Муніципалітети відповідають за надання школам достатньої кількості навчальних матеріалів, включаючи інфраструктуру ІКТ та доступ до цифрових навчальних ресурсів. Вони також несуть відповідальність за підготовку вчителя, підвищення його кваліфікації та вдосконалення школи сучасними ІКТ. Окремо працює національна служба для освіти дітей з особливими потребами. Вона допомагає місцевим органам влади у їхній роботі та надає спеціальні навчальні послуги як на індивідуальному, так і на системному рівнях в районах, де місцева влада не має достатньої відповідної компетентності. Служба відповідає за надання цифрових навчальних матеріалів для освіти дітей з особливими потребами. Керівництво шкіл відповідають за створення власних планів і стратегій, які допомагають школам використовувати ІКТ.

Керівники шкіл також можуть використовувати онлайн ресурси, розроблені Норвезьким Центром ІКТ в освіті, щоб розробити власну стратегію використання ІКТ для своєї школи. Наприклад, ІКТ у практиці" (<https://iktipraksis.iktsenteret.no/>), "Національна цифрова навчальна арена" (<https://ndla.no/>), «Шкільні карти» (<https://kartiskolen.no>), Ovttas (<http://ovttas.no>) тощо.

"ІКТ у практиці" - це портал, який заохочує вчителів до обміну ресурсами та практичними розробками.

"Національна цифрова навчальна арена" пропонує навчальні ресурси з основних навчальних предметів у середній школі, які доступні всім. Ресурси публікуються під рубрикою «Спільна творчість», а викладачам і учням пропонується доповнювати та розвивати їх. Кожен предмет у середній школі має онлайн-редактора для забезпечення якості.

«Шкільні карти» - безкоштовний сервіс, який пропонує оновлені норвезькі карти з багатьох державних та дослідницьких установ, а також дані, адаптовані для шкіл. Сервіс включає в себе базові карти, тематичні карти та готові плани уроків, які використовують актуальні дані. Міністерство освіти в 2006 році підписало угоду з національним проектом географічних даних «Цифрова Норвегія», в який входить близько 600 партнерів, щодо надання географічних даних, що використовуються в шкільних картах.

«Ovttas» - це освітній портал на трьох саамських мовах і норвезький, який надає повний і доступний огляд ресурсів для навчання саамів. Портал містить зображення, книги, фільми, аудіофайли та статті на теми, пов'язані з навчанням, а також педагогічні поради. Це ресурс для співробітників дитячих садків, шкільних вчителів. Портал був розроблений у співпраці з Парламентом Саамі.

Національні наукові центри відіграють ключову роль у розвитку якості освіти в певних галузях, таких як математика, природничі науки, читання та іноземні мови. Центри пропонують цифрові навчальні ресурси у вільному доступі, наприклад:

- ресурси з природознавства для вчителя, розроблені Норвезьким центром науки в освіті (доступні норвезькою мовою) <http://naturfag.no>
- ресурси в галузі науки для 8-12 класів, розроблені Норвезьким центром для наукової освіти (доступні різними мовами) <http://viten.no>
- ресурси з іноземних мов, розроблені Норвезьким національним центром іноземних мов в освіті (доступні різними мовами) <http://www.fremmedspraksenteret.no>
- веб-сайт для учнів та вчителів початкової та середньої школи, який пропонує різні односерійні та багатосерійні фільми. Кожна серія з відповідними завданнями, ресурсами та оглядом поточних цілей щодо формування відповідної компетентності (доступно норвезькою мовою, деякі фільми та серіали доступні англійською мовою) <http://kraftskolen.no>

•ресурси з читання, розроблені Норвезьким центром освітнього читання та дослідження (доступно англійською мовою) <http://www.lesesenteret.no>

•ресурси з математики, розроблені Норвезьким центром математичної освіти (доступні англійською мовою) <http://www.matematikkcenteret.no>

Навчальні ресурси на паперовому носії все ще широко використовуються вчителями норвезьких шкіл, але видавці та інші компанії, що розвиваються, все частіше розробляють он-лайн навчальні матеріали та програми. Основні постачальники електронного навчального контенту спільно відкрили Інтернет-магазин Brettboka.no, щоб сприяти використанню електронних книг та полегшити процедуру закупівлі. Електронна навчальна продукція норвезьких освітніх компаній вже має понад 40 мільйонів користувачів по всьому світу.

Отже, проведений аналіз існуючих документів освітньої політики Норвегії щодо розвитку цифрової компетентності вчителів і учнів, інституцій, які відповідають за впровадження цієї політики на практиці, наявність спеціальних онлайн ресурсів для всіх учасників навчально-виховного процесу, свідчить про комплексний підхід до вирішення поставлених завдань.

Список використаних джерел:

1. Framtid, fornyelse og digitalisering Digitaliseringsstrategi for grunnsopplæringen 2017–2021 [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: https://www.regjeringen.no/contentassets/dc02a65c18a7464db394766247e5f5fc/kd_framtid_fornylse_digitalisering_net.pdf

2. Lærerutdanning 2025. Nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: https://www.regjeringen.no/contentassets/d0c1da83bce94e2da21d5f631bbae817/kd_nasjonal-strategi-for-larerutdanningene_net_11.10.pdf

3. Professional digital competence framework for teachers [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: <https://www.udir.no/in-english/professional-digital-competence-framework-for-teachers/>